

ضوابط و فرایند انتخاب نهایی سیستم های اطلاعاتی- عملیاتی به منظور ساماندهی نظام آمارهای ثبتی در دستگاه های اجرایی کشور (موضوع ماده ۶ برنامه ملی آمار)

بر اساس ماده ۶ برنامه ملی آمار (موضوع ماده ۵۶ قانون برنامه چهارم توسعه) مصوب مورخ ۸۴/۴/۱ شورای عالی آمار و مورخ ۸۴/۵/۱۱ هیئت محترم دولت مبنی بر لزوم ساماندهی و استقرار نظام آمارهای ثبتی در دستگاه های اجرایی کشور و با هدف تأمین نیازهای پایگاه اطلاعات آماری کشور و با توجه به بند الف ماده مورد اشاره، ضوابط و فرایند انتخاب و اولویت بندی سیستم های اطلاعاتی- عملیاتی به منظور ساماندهی، در قالب ۶ ضابطه انتخاب سیستم ها، ۶ ضابطه اولویت بندی سیستم های منتخب و فرایند انتخاب نهایی سیستم ها به شرح زیر ارائه می شود.

الف) ضوابط انتخاب سیستم ها:

سیستم های منتخب باید:

1. اقلام آماری مورد نیاز برنامه های کلان توسعه کشور اعم از سند چشم انداز و برنامه های ۵ ساله را تأمین نمایند.
2. اقلام آماری مورد نیاز برنامه های بخشی را تأمین نمایند.
3. اقلام آماری مورد نیاز برنامه های منطقه ای را تأمین نمایند.
4. بیشترین نقش را در انجام مهمترین وظایف و مأموریت های اصلی دستگاه های اجرایی ایفاء نمایند.
5. تأمین بیشترین و مهمترین اقلام آماری مورد نیاز بخش در دستگاه اجرایی مربوطه را برعهده داشته باشند.
6. تأمین بیشترین و مهمترین اقلام آماری مورد نیاز پایگاه اطلاعات آماری کشور را برعهده داشته باشند. پس از انتخاب سیستم های مطلوب بر اساس ضوابط فوق، برای اولویت بندی سیستم های منتخب به منظور ساماندهی باید ضوابط زیر را نیز مد نظر قرار داد:

ب) ضوابط اولویت بندی سیستم های منتخب:

ب-۱) داشتن کمترین ارتباط فرآیندی و عملیاتی سیستم با سایر سیستم ها:

یکی از مهم ترین ملاک ها برای تسهیل در کار طراحی و استقرار هر سیستمی، داشتن حداقل ارتباط فرآیندی سیستم با سایر سیستم های دستگاه و استقلال نسبی فرایندهای عملیاتی آن ها می باشد. برای مثال سیستم های رزرو بلیط هواپیما یا قطار، ثبت نام دانش آموزان یا دانشجویان، ثبت فروش یک کارخانه یا شرکت و ... دارای نوعی استقلال و حداقل ارتباط فرآیندی با سایر سیستم های دستگاه می باشند. این مزیت عامل بسیار مهمی در درک پذیری سیستم و در نهایت تسریع در طراحی و استقرار آن است. حتی برخی از این سیستم ها را می توان به دلیل داشتن استقلال فرآیندی، به صورت بسته های نرم افزاری مستقل نیز طراحی و ارائه نمود.

ب-۲) بیشترین قابلیت انطباق با ویژگی های نظام آمارهای ثبتی:

سیستم منتخب باید بیشترین قابلیت انطباق با ویژگی های آمارهای ثبتی از قبیل ثبت در پایین ترین نقطه وقوع رخداد، قابلیت ثبت مقادیر کاهشی و افزایشی و همزمانی ثبت اطلاعات با وقوع عملیات را داشته باشد. لازم به ذکر است که در آرمانی ترین حالت، سیستم باید تمام ویژگی های نظام آمارهای ثبتی را دارا باشد و همچنین خروجی های سیستم نیز با توجه به نیاز کاربران طراحی شده باشد.

ب-۳) عدم پیچیدگی سیستم :

در انتخاب سیستم باید به سادگی و عدم پیچیدگی سیستم توجه خاصی داشت. این امر مدت زمان طراحی و استقرار سیستم را تقلیل داده و به همین علت نیز از طرف مدیران ارشد سازمان پشتیبانی بیشتری خواهد شد. البته تشخیص عدم پیچیدگی سیستم اندکی مشکل است ولی با استفاده از تجربیات مشاوران و طراحان سیستم و ملاک هایی نظیر تعداد زیرسیستم ها، بزرگی یا کوچکی سیستم ها، کم یا پرتغییر و تحول بودن سیستم ها، چگونگی وجود روابط مشخص بین اجزا سیستم ها و ... می توان پیش بینی های نسبتاً خوبی از این امر داشت.

ب- ۴) اولویت اجرای طرح های نیمه تمام و وجود زیر ساخت های نرم افزاری و سخت افزاری: در انتخاب سیستم تا حد امکان باید به سراغ سیستمی رفت که از قبل مرحله شناخت و تجزیه و تحلیل آن آغاز شده و مستندات نیز در این زمینه موجود باشد و همچنین زیر ساخت های اولیه مورد نیاز از قبیل زمینه های سخت افزاری و نرم افزاری در حوزه ای که سیستم باید در آن نصب و راه اندازی شود، ایجاد شده باشد.

ب- ۵) اهتمام متولای سیستم: یکی از مهم ترین ویژگی های حوزه ای که قرار است سیستم در آن نصب و راه اندازی شود، اهتمام و علاقه مندی متولای و پشتیبانی کننده سیستم یا پروژه است. زیرا به تجربه ثابت شده است حتی با وجود تامین بیشتر امکانات مورد نیاز و احراز ضوابط مورد اشاره، در صورت عدم اهتمام و علاقه متولای سیستم، استقرار سیستم با مشکلات فراوان اجرایی روبرو خواهد شد. لذا بهتر است ورود به بخش هایی که علاقه مندی و اعتقاد متولای آن ها به استقرار سیستم در آن بخش کم است، در اولویت های بعدی قرار گیرد.

ب- ۶) لحاظ کردن نقطه نظرات مشاور در مطالعات فاز اول: نظر به این که در انتهای فاز اول شرح خدمات و در مرحله گذار از وضعیت موجود به وضعیت مطلوب اولویت بندی سیستم ها توسط مشاور ارائه می شود، در نظر گرفتن این اولویت ها می تواند کمک شایانی به انتخاب مطلوب سیستم های مورد نظر نماید.

ج) فرایند انتخاب نهایی سیستم های اطلاعاتی- عملیاتی: دستگاه اجرایی موظف است در پایان فاز اول ساماندهی بر اساس ضوابط بندهای الف و ب این دستورالعمل نسبت به انتخاب و اولویت بندی سیستم های شناسایی شده و همچنین پیاده سازی سیستم های منتخب بر اساس شرح خدمات فاز دوم ساماندهی و استقرار نظام آمارهای ثبتی در دستگاه های اجرایی کشور اقدام نموده و اسامی سیستم ها را به همراه گزارش توجیهی جهت بررسی و اظهار نظر به مرکز آمار ایران ارسال نماید. بررسی و اظهار نظر مرکز آمار ایران حداکثر ظرف مدت ۳۰ روز کاری انجام خواهد شد. بدیهی است دستگاه های اجرایی موظف اند بر اساس فواصل زمانی تعیین شده توسط مرکز آمار ایران گزارش پیشرفت کار خود را به این مرکز ارائه دهند.